

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Ludvíka Davida, CSc., a soudců JUDr. Josefa Rakovského a JUDr. Jana Eliáše, Ph.D., v právní věci žalobce **Ing. Františka Mejty**, bytem Písek, Zeyerova 2388, zastoupeného Mgr. Pavlem Jakimem, advokátem v Písku, Velké náměstí 119, proti žalovanému **Jihočeskému šachovému svazu**, se sídlem v Českých Budějovicích, Skuherského 14, zastoupenému Mgr. Pavlem Šimákem, advokátem v Písku, Komenského 319, o určení nezákonnosti a rozporu rozhodnutí se stanovami, vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 27 C 138/2010, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 1. 2011, č. j. 19 Co 2486/2010-70, takto:

- I. Dovolání se **zamítá**.
- II. Žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů dovolacího řízení částku 5.300,- Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho advokáta Mgr. Pavla Šimáka.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích výše označeným byl změněn rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 7. 2010, č. j. 27 C 138/2010-45, a to tak, že žaloba, aby bylo určeno, že rozhodnutí Výkonného výboru Jihočeského šachového svazu ze dne 25. 3. 2010 – ve věci odvolání Ing. Františka Mejty proti rozhodnutí Sportovně-technické komise Jihočeského šachového svazu ze dne 30. 1. 2010 – je nezákonné a odporující stanovám Šachového svazu České republiky, byla zamítnuta. Odvolacím soudem bylo dále rozhodnuto o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, které byly (v částce 22.608,- Kč) uloženy k platbě žalobci ve prospěch žalovaného do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho advokáta Mgr. Pavla Šimáka.

V projednávané věci se žalobce domáhal určení, že rozhodnutí Výkonného výboru Jihočeského šachového svazu ze dne 25. 3. 2010 je v rozporu se zákonem a stanovami Šachového svazu České republiky, jelikož bylo přijato v nedostatečném personálním složení a trpělo též formálními vadami. Nesprávné obsazení výboru bylo spatřováno v tom, že vzhledem k potřebnému hlasovacímu kvóru při přijímání rozhodnutí tohoto orgánu (přítomnost 3 členů s hlasem rozhodujícím) nebyla tato podmínka dodržena, neboť jeden ze tří členů (Milan Durchan) již rozhodoval jako člen prvostupňového orgánu a v odvolacím řízení tak nebyl nadán rozhodujícím hlasem – což první instance shledala za prokázané a na tom také postavila své (pro žalobce vyhovující) odůvodnění. Uvedenému internímu aktu spolkového orgánu (zde orgánu organizační jednotky občanského sdružení, mající právní subjektivitu) předcházelo rozhodnutí Sportovně-technické komise Jihočeského šachového svazu ze dne 30. 1. 2010, kterým byla žalobci uložena pokuta ve výši 1.000,- Kč. Tato pokuta byla snížena shora označeným rozhodnutím Výkonného výboru na 500,- Kč.

Odvolací soud dospěl oproti soudu prvního stupně k závěru, že žalobce není ve věci aktivně legitimován k podání předmětné žaloby podle § 15 odst. 1 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Tento svůj úsudek opřela odvolací instance o konstantní judikaturu Nejvyššího soudu, z níž je patrné, že při přezkumu rozhodnutí orgánů občanských sdružení je třeba respektovat zároveň restriktivně vyložená kritéria pro projednání takového žalobního návrhu. Okruh osob, které se v tomto směru mohou dovolávat soudní ochrany, je tedy značně zúžen – to je dáno snahou (a současně nutností) v co nejširší míře zachovat spolkovou autonomii garantovanou článkem 20 Listiny základních práv a svobod. Jedním z naznačených kritérií je například to, že se v konkrétní věci musí jednat o rozhodnutí, které má zásadní dopad na osobní nebo majetkovou sféru potenciálního žalobce. Poněvadž byla v daném případě napadeným rozhodnutím Výkonného výboru pokuta uložena žalobci snížena na pouhých 500,- Kč, není tento předpoklad splněn.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, v němž tomuto soudu vytkl nesprávné právní posouzení věci, jakož i skutečnost, že rozhodnutí odvolací instance vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování. Nesouhlasil se závěrem o nedostatku zásadního dopadu spolkového rozhodnutí do jeho osobní či majetkové sféry. V této souvislosti mimo jiné namítl, že při akceptaci užití takového postupu by docházelo ad absurdum k tomu, že by byly zamítány také jeho případné další žaloby směřující k přezkumu například i několikatisícových sankcí. Ani takové by totiž vzhledem k prostředkům jím v tomto sporu vynaloženým neznamenal podle závěru odvolacího soudu citelnější újmu. Dovolatel tvrdil, že uložení sankce mělo v jeho případě symbolický charakter; bylo zneužito k postihu jeho osoby jakožto kritika známého svým vyhraněným postojem k některým rozhodnutím orgánů svazu (žalovaného). Považoval za právně významné zdůraznit nemožnost svého vystoupení a vstupu do jiného (obdobného) občanského sdružení – s ohledem na jeho zájem zúčastňovat se soutěží odpovídajících jeho sportovní výkonnosti. Dovolatel proto žádal, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolací instance zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

K dovolání se prostřednictvím právního zástupce vyjádřil žalovaný. Považoval napadené rozhodnutí odvolacího soudu za věcně správné, nesouhlasil s dovolacími námitkami a navrhl, aby dovolací soud dovolání žalobce pro zjevnou bezdůvodnost odmítl a přiznal žalovanému právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Nejvyšší soud shledal, že žalobce, zastoupený advokátem, podal dovolání včas (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o. s. ř.). Přípustnost dovolání žalobce byla dána podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., tedy pro diformitu rozsudků nižších instancí. Dovolací důvod byl uplatněn podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tj. pro tvrzené nesprávné právní posouzení věci, a taktéž podle § 241a odst. 3 o. s. ř., tedy z důvodu, že rozhodnutí vychází podle mínění dovolatele ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Dovolání není důvodné.

Podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, považuje-li člen sdružení rozhodnutí některého z jeho orgánů, proti němuž již nelze podle stanov podat opravný prostředek, za nezákonné nebo odporující stanovám, může do 30 dnů ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 6 měsíců od rozhodnutí, požádat okresní soud o určení, zda je takové rozhodnutí v souladu se zákonem a stanovami.

Jak konstatoval Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 19. 11. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2306/2008, pravomoc soudů k přezkumu rozhodnutí orgánů občanských sdružení na základě určovací žaloby člena je v obecné rovině dána. Ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 83/1990 Sb. je však třeba vykládat zužujícím (restriktivním) způsobem z hlediska povahy věci i okruhu osob, jež se mohou oprávněně dovolávat soudní ochrany. Za kritéria posuzování oprávněnosti žaloby označil soud – za současné citace rozsudku ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2916/2006 – protiprávnost jednání občanského sdružení (rozpor jeho právního úkonu se zákonem, stanovami, popř. od stanov odvozených interních norem sdružení), společenský zájem na projednání věci, vyčerpání případných interních smířčích či rozhodčích instrumentů a výraznou osobnostní či materiální újmu, kterou utrpěl člen sdružení nebo která mu hrozí. To vše při dostatečně vysokém stupni intenzity naplnění těchto kritérií – metoda zdrženlivé interpretace.

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 2304/2011, se dále podává závěr, že *za rozhodnutí orgánu občanského sdružení podle § 15 odst. 1 zákona č. 83/1990 Sb. nelze bez dalšího pokládat jakékoli rozhodnutí učiněné při činnosti sdružení. Má-li se člen sdružení oprávněně domáhat soudní ochrany proti němu, je především třeba, aby takové rozhodnutí zasáhlo do jeho práv; intenzitu takového zásahu je nutné posuzovat – vzhledem k zásadě spolkové autonomie – zdrženlivě, se zřetelem ke konkrétním okolnostem případu.* Lze tedy uzavřít, že dojde-li k významnému zásahu do práv člena občanského sdružení, nesmí být jeho soudní ochrana redukována. Při minimálním, málo intenzivním konfliktu rozhodnutí orgánu občanského sdružení s dílčím členským právem ovšem člen musí vzít v úvahu skutečnost, že do sdružení vstoupil dobrovolně a že součástí vnitrospolkové demokracie je též podrobení se rozhodnutí spolkového orgánu.

Pokud by měl soud přezkoumávat v rámci realizace práva člena občanského sdružení na soudní ochranu veškerá interní rozhodnutí jednotlivých orgánů občanských sdružení, přesáhla by soudní ingerence do spolkové oblasti únosné meze. Občanská sdružení, resp. spolky nejsou „nucenými svazky“; sdružování do nich je založeno na principu dobrovolnosti, a je žádoucí, aby podstatná část běžných rozhodnutí, činěných spolkovými orgány při uskutečňování zásady smluvní autonomie členské základny sdružení, zůstala z důvodu právní jistoty uvnitř sdružení zachována. Právní úprava z roku 1990 je v tomto ohledu příliš obecná, kusá a současné realitě již nevyhovuje. Bylo proto zapotřebí, aby Nejvyšší soud přistoupil,

zajisté s náležitou citlivostí směřující k zásadnímu zachování potřebné míry ochrany práv členů občanských sdružení, k interpretační restrikcí, která je naznačena výše a vychází z teleologického výkladu – a návazné teleologické redukce – rozhodného právního textu (*viz relevantní závěry rozsudku sp. zn. 28 Cdo 2304/2011*).

Odvolací soud proto nepochybil, opřel-li svou argumentaci mimo jiné o zjištění ohledně dopadu interního spolkového rozhodnutí do osobní a majetkové sféry žalobce. Žalobcem zdůrazňovanou protiprávností (nesouladu se stanovami) tohoto vnitřního aktu se poté soud již neměl důvod zabývat (stejně tak jako již nepřezkoumával pasivní legitimaci žalovaného). Příčinou toho bylo, že *výsledná pokuta uložená žalobci (500,- Kč) je svou intenzitou zcela minimálním zásahem do jeho práv*. Není tedy žádoucí, aby v posuzované věci soudy zasahovaly do vnitrospolkového rozhodování – ani po stránce procedurální, ani po stránce věcné. Rozhodnutí se ponechává diskreci (úvaze) spolkového orgánu v intencích zejména článku 20 odst. 3 Listiny základních práv a svobod o limitech jen nezbytných zákonných omezení výkonu sdružovacího práva.

Ve vztahu k dovolání žalobce je rovněž třeba zdůraznit, že ve smyslu ustanovení § 241a odst. 4 o. s. ř. nelze v dovolání uplatňovat nové skutečnosti nebo důkazy ve věci samé.

Všechny popsané skutečnosti a právní názory vedly Nejvyšší soud k zamítnutí žalobcova dovolání (§ 243b odst. 2 věta před středníkem o. s. ř.), neboť žalobcem uplatněné dovolací důvody nebyly naplněny.

Úspěšný žalovaný má podle § 243b odst. 5, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. vůči žalobci právo na náhradu nákladů dovolacího řízení, vzniklých podáním písemného vyjádření k dovolání prostřednictvím advokáta. Za tento úkon náleží podle § 5 písm. d) vyhl. č. 484/2000 Sb. výchozí sazba odměny v částce 10.000,- Kč, redukována jednou na polovinu (§ 18 odst. 1 cit. vyhlášky), tj. 5.000,- Kč. Poté je nutno přičíst režijní paušál ve výši 300,- Kč (§ 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb.); advokát žalovaného nepředložil potvrzení o tom, že by byl plátcem daně z přidané hodnoty, DPH tedy součástí nákladů řízení není. V součtu náklady řízení přiznané žalovanému činí 5.300,- Kč.

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek podle občanského soudního řádu.

V Brně dne 12. října 2011

JUDr. Ludvík David, CSc., v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Irena Prokešová